

Huvudman

Ovanåkers kommun
kommun@ovanaker.se

Beslut

Datum 2026-06-15

Dnr SI 2026:3094

Sida 1 (5)

Ärendet

Riktad tillsyn av dimensionering och planering av utbildning i gymnasieskola i Ovanåkers kommun.

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen genomför under våren 2026 riktade tillsyner för att kontrollera om verksamheten vid de huvudmän som ingår i tillsynerna uppfyller författningarnas krav gällande att ta hänsyn till ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov vid sitt beslut om vilka utbildningar som ska erbjudas och antalet platser på utbildningarna i gymnasieskolan. Detta gäller de nationella programmen samt introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion utformade för en grupp elever. Tillsynen omfattar inte nationella program som är riksrekryterande för vilka Skolverket bestämmer antal platser. Tillsynen omfattar endast de utbildningar som Ovanåkers kommun själv anordnar fram till och med läsåret 2026/27. Tillsynen har genomförts genom att huvudmannen inkommit med en redogörelse samt dokumentation för arbetet med planering och dimensionering av utbildning i gymnasieskolan och en komplettering.

Motivering av beslutet

Planering och dimensionering av utbildning i gymnasieskolan

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Ovanåkers kommun har i inskickad dokumentation inför tillsynen uppgett att kommunen ingått ett primärt samverkansavtal med kommunerna Bollnäs och Söderhamn inom ramen för kommunförbundet Hälsinglands utbildningsförbund. Skolinspektionen har tagit del av det inskickade samverkansavtalet.

Av inskickad dokumentation framgår att Ovanåkers kommun är huvudman för gymnasieskolan Voxnadalens gymnasium som anordnar tre yrkesprogram och fyra högskoleförberedande program. Av dokumentationen framgår även antalet platser på respektive program för

läsåren 2024/25, 2025/26 samt 2026/27, med undantag för vård- och omsorgsprogrammet som startas upp läsåret 2026/27.

I informationsinhämtningen framgår att Hälsinglands Utbildningsförbund, där Ovanåkers kommun är med, använder Skolverkets regionala planeringsunderlag för Gävleborgs län tillsammans med regionala analyser och branschdialoger vid planering och dimensionering av utbildning i gymnasieskolan. I praktiken kompletteras underlagen ofta med dialog med lokala företag. I samverkan inom Hälsinglands Utbildningsförbund planeras för att starta upp ett nytt yrkesprogram, naturbruksgymnasiet skog, till hösten 2027.

Ovanåkers kommun är även deltagare i region Gävleborgs arbete med dimensionering av bland annat gymnasieskolan. Kommunen har bifogat regionens rapport om "uppföljningen av dimensioneringsarbetet i Gävleborg 2023–2025" där det framgår att syftet med sammanställningen är att skapa en gemensam kunskapsgrund inför kommande arbete med Skolverkets regionala planeringsunderlag. Rapporten bygger på Skolverkets regionala planeringsunderlag i kombination med prognoser från Arbetsförmedlingen och regionala analyser.

Av inskickad dokumentation framgår vidare att Ovanåkers kommun ingår i en samverkansform benämnd Teknikcollege avseende Nordanstigs kommun, Hudiksvalls kommun, Ljusdals kommun, Strömsunds kommun och Ovanåkers kommun. Inom ramen för Teknikcollege samarbetar anslutna kommuner, företag och utbildningssamordnare i syfte att öka intresset för industrin i kommunerna. Skolinspektionen har tagit del av det inskickade samverkansavtalet för Teknikcollege.

Informationsinhämtningen innehåller även två sammanträdesprotokoll från Barn- och utbildningsnämnden (daterade 2021-01-31 och 2025-01-29) gällande beslut om programutbud på Voxnadalens gymnasium med inriktningar läsåret 2024/25 samt 2025/26.

Yrkesprogram

Av Skolverkets regionala planeringsunderlag för Gävleborgs län framgår att andelen erbjudna platser bör öka på industritekniska programmet samt vård- och omsorgsprogrammet. Andelen erbjudna platser på barn- och fritidsprogrammet bör minska. Ovanåkers kommun uppger i inskickad dokumentation att ingen förändring av vilka nationella yrkesprogram de anordnade skedde inför 2025/26 jämfört med 2024/25. Dock gjordes en del förändringar i anordnandet av antalet platser.

Ovanåkers kommun anordnade 15 platser inom industritekniska programmet med inriktning produkt- och maskinteknik inför läsåret 2024/25. Inför läsåret 2025/26 minskade kommunen platserna till 10 stycken. Inför läsåret 2026/27 kommer kommunen erbjuda 15 platser på

produkt- och maskinteknik. Inom inriktningen svetsteknik anordnade kommunen 10 platser läsåret 2024/25. Samma platsantal vidhölls läsåret 2025/26 och samma antal planeras för inför läsåret 2026/27.

Antalet platser på industritekniska programmet läsåret 2026/27 revideras enligt kommunen beroende på efterfrågan och söktryck. Överåkers kommun beskriver att de inom ramen för Teknikcollege har en regelbunden dialog med branschen och kommunens arbetsmarknadsenhet avseende utformningen och utvecklingen av det industritekniska programmet. Detta för att på ett effektivt sätt kunna möta arbetsmarknadens behov.

På barn- och fritidsprogrammet anordnas två inriktningar, fritid och hälsa samt pedagogiskt och socialt arbete. Läsåret 2024/25 anordnades totalt 15 platser på barn- och fritidsprogrammet. Läsåret 2025/26 ökade platserna till 20. Inför läsåret 2026/27 erbjuds alltså 20 platser. Gällande dimensionering av barn- och fritidsprogrammet har kommunen regelbunden kontakt med relevanta förvaltningar. Kommunen tar även hänsyn till ungdomarnas efterfrågan, främst baserat på vad som skrivits fram i kommunens SYV-plan.

Inför läsåret 2026/27 startar kommunen även ett nytt yrkesprogram på Voxnadalens gymnasium, vård- och omsorgsprogrammet, där kommunen anordnar 10 platser. Bakgrunden till uppstarten av det nya programmet är en stor demografisk omställning i kommunen med minskat barnafödande och en ökande andel äldre i befolkningen. Detta gör att behovet av undersköterskor och annan vårdpersonal är stort.

Högskoleförberedande program

Av Skolverkets regionala planeringsunderlag för Gävleborgs län framgår att andelen erbjudna platser inom högskoleförberedande program bör minska till förmån för yrkesprogram. Skolverket bedömer att andelen erbjudna platser bör minska för ekonomiprogrammet, naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet. För teknikprogrammet bör andelen erbjudna platser behållas på nuvarande nivå.

I rapporten "uppföljningen av dimensioneringsarbetet i Gävleborg 2023–2025" framgår att Hälsingland redan 2023/2024 hade fler utbildningsplatser på yrkesprogrammen än på de högskoleförberedande programmen.

Ovanåkers kommun beskriver i informationsinhämtningen att för att kunna möta ungdomarnas önskan och behov av att kunna studera vidare på högskola/universitet efter gymnasieexamen erbjuder kommunen flera högskoleförberedande program med lite olika karaktär och inriktning.

Ovanåkers kommun anordnar Ekonomiprogrammet. Av kommunens inskickade material framgår att kommunen under läsåret 2024/25 erbjöd 30 platser på programmet och därefter minskade antalet platser till 25 platser inför läsåret 2025/26. Inför läsåret 2026/27 erbjuder kommunen åter 30 platser på programmet. Ovanåkers kommun beskriver att det stora intresset för ekonomiprogrammet håller i sig inför kommande läsår.

Ovanåkers kommun anordnar även samhällsvetenskapsprogrammet. Av kommunens inskickade material framgår att kommunen under läsåret 2024/25 erbjöd 25 platser på programmet. Dessa platser ökade till 30 platser inför läsåret 2025/26. Läsåret 2026/27 erbjuds 25 platser på programmet. Ovanåkers kommun beskriver att det stora intresset för samhällsvetenskapsprogrammet håller i sig.

Ovanåkers kommun anordnar därtill naturvetenskapsprogrammet. Av kommunens inskickade material framgår att kommunen under läsåret 2024/25 erbjöd 10 platser på programmet. Inför läsåret 2025/26 ökade antalet platser till 15. Inför läsåret 2026/27 minskar kommunen åter platserna till 10. Kommunen beskriver i informationsinhämtningen att intresset för naturvetenskapsprogrammet varit lägre i år än föregående år.

Ovanåkers kommun anordnar likaså teknikprogrammet. Av kommunens inskickade material framgår att kommunen under läsåret 2024/25 och 2025/26 erbjöd 25 platser. Inför läsåret 2026/27 erbjuds 10 platser. Kommunen beskriver i informationsinhämtningen att intresset för teknikprogrammet varit lägre i år än föregående år.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 2 a § skollagen ska varje kommun samverka med minst två andra kommuner om uppgifter i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Samverkan ska ske genom ett avtal (primärt samverkansavtal). Även samverkan som sker på annan liknande grund anses som primärt samverkansavtal. De samverkande kommunerna bildar ett primärt samverkansområde för utbildningen. Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från kravet på samverkan med minst två kommuner med hänsyn till kommunernas geografiska placering. Sådana föreskrifter får ange vad som ska gälla i fråga om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning för kommuner som omfattas av undantaget.

Av 2 kap 2 b § skollagen framgår att det primära samverkansavtalet ska avse planering, dimensionering och erbjudande av utbildning. Bestämmelser om vilka utbildningar samverkansavtalet ska omfatta finns i 15 kap. 30 a § första stycket.

Av 15 kap. 30 a § skollagen framgår att ett primärt samverkansavtal enligt 2 kap. 2 b § ska omfatta nationella program och introduktionsprogrammen

programinriktat val och yrkesintroduktion utformade för en grupp elever. En kommun i det primära samverkansområdet ska erbjuda all sådan utbildning som anordnas av någon av kommunerna i samverkansområdet.

Av 15 kap 30 b § skollagen framgår att när en kommun bestämmer vilka utbildningar som ska erbjudas och antalet platser på utbildningarna ska den ta hänsyn till ungdomarnas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Kravet på att ta hänsyn till arbetsmarknadens behov gäller endast de nationella programmen och introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion utformade för en grupp elever.

Av 16 kap. 42 § skollagen framgår att en hemkommun ansvarar för att alla behöriga ungdomar i kommunen erbjuds utbildning på nationella program. Erbjudandet ska omfatta ett allsidigt urval av nationella program och nationella inriktningar. Vid bedömningen av om ett allsidigt urval erbjuds får kommunen även ta hänsyn till utbildningar som erbjuds av enskilda huvudmän med skolenheter i kommunen eller i en annan kommun inom ett primärt samverkansområde som kommunen ingår i.

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår att Ovanåkers kommun tagit hänsyn till både ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov när de bestämt vilka utbildningar som ska anordnas och antalet platser på dessa utbildningar. Ovanåkers kommun har beaktat såväl Skolverkets regionala planeringsunderlag för Gävleborgs län, elevers efterfrågan i form av bland annat analys av söktryck och kommunens SYV-plan, regionala analyser och branschdialoger. Kommunen har därtill på ett objektivt och sakligt sätt beaktat detta i besluten.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer således inte att Ovanåkers kommun brutit mot bestämmelserna vid planering och dimensionering av utbildning i gymnasieskolan. Ärendet ska därför avslutas.

X Alice Odéen

Beslutsfattare
Signerat av: Alice Odéen

X Karin Lilja

Föredragande
Signerat av: Karin Lilja